

Lotterinemnda

Avgjørelse i Lotterinemnda 28. februar 2019

Sak

2019/0143 Lyoiness Europe AG og Lyoiness Norway AS – Begjæring om utsatt iverksettelse av Lotterinemndas vedtak 27. januar 2019

Til stede: Leder Elisabeth Wittemann, medlem Åse Gustavsen og medlem Ingjald Sørhøy

Sakens bakgrunn

Lotteritilsynet fattet 31. mai 2018 følgende vedtak:

«Lyoiness må umiddelbart stanse all drift av, deltagelse i og utbredelse av virksomheten i Norge da den er i strid med lotteriloven §16 andre ledd jf. første ledd».

Lotterinemnda ga i beslutning 28. juni 2018 Lotteritilsynets vedtak utsatt iverksettelse frem til saken var ferdigbehandlet i Lotterinemnda, på følgende vilkår:

«1. Lyoiness kan ikke verve nye salgsrepresentanter og lojalitetsbedrifter til omsetningssystemet.

2. Lyoiness kan ikke selge rabattkupper og andeler i kundeskyer.»

Lotterinemnda tok ikke klagen til følge i vedtak 27. januar 2019, og konkluderte slik:

«Lotterinemnda har kommet til at Lyoiness sitt omsetningssystem rammes av lotteriloven § 16 andre ledd og er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem.

Lotteritilsynets vedtak 31. mai 2018 er ikke beheftet med saksbehandlingsfeil og er heller ikke uforholdsmessig. Lotterinemnda har ikke funnet grunn til å gi adgang til å rette det ulovlige forholdet. Lyoiness (Lyoiness Europe AG og Lyoiness Norway AS) skal stanse all virksomhet.»

Advokatfirmaet Schjødt AS ved advokat Olav Kolstad begjærte 19. februar 2019 på vegne av Lyoiness utsatt iverksettelse av Lotterinemndas vedtak, frem til saken er rettskraftig avgjort.

Lyoiness har i hovedtrekk anført at det bør gis utsatt iverksettelse på grunn av de alvorlige praktiske og økonomiske konsekvensene som vil inntre dersom

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

virksomheten i selskapene legges ned med umiddelbar virkning. Det er i den forbindelse fremhevet at deltakerne i Lyconet vil miste en viktig inntektskilde og at bedriftene som kjøper tjenestene til Lyoness vil miste omsetning dersom lojalitetsprogrammet legges ned. Det er videre anført at virksomheten i Lyoness ikke har skadevirkninger som kan forsvare at virksomheten må stanse før det foreligger en rettskraftig dom, og at det er satt i gang tiltak som skal avhjelpe de forholdene som nemnda har lagt til grunn for konklusjonen om at selskapene utgjør et pyramidelignende omsetningssystem. Lyoness anfører at Lotterinemndas vedtak er uhjemlet, og at sannsynligheten for at søkmålet fører frem også taler for at vedtaket bør gis utsatt iverksettelse.

Lyoness hevder videre at uten utsatt iverksettelse vil søksmålet bli helt eller tilnærmet uten virkning, at selskapene ikke vil kunne få dekket sine tap fullt ut i en eventuell erstatnings sak og at selskapene vil lide omdømmetap dersom vedtaket iverksettes umiddelbart.

I lys av dette anfører Lyoness at det er rimelig og forsvarlig å gi vedtaket utsatt iverksettelse. Lyoness hevder for øvrig at de samme forholdene som gjorde seg gjeldende da nemnda i beslutning 28. juni 2018 ga utsatt iverksettelse frem til avsluttet klagebehandling, også gjør seg gjeldende nå.

Lotteritilsynet fikk oversendt begjæringen i e-post 20. februar 2019, og innga kommentarer i brev datert 22. februar 2019. Advokat Olav Kolstad innga ytterligere kommentarer på vegne av Lyoness i brev 25. februar 2019, hvor det blant annet ble fremhevet at hensynet til å få dokumentert effekten av tiltakene Lyoness har iverksatt for å sikre at virksomheten er i samsvar med lotteriloven, med styrke taler for å gi utsatt iverksettelse. Det vises for øvrig til begjæringen og brevet 25. februar 2019 i sin helhet.

Det rettslige grunnlaget

Det rettslige grunnlaget for begjæring om utsatt iverksettelse er forvaltningsloven § 42 som lyder som følger:

«Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Når en part eller en annen med rettslig klageinteresse akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvd ved domstol, kan organ som nevnt utsette iverksettingen til det foreligger endelig dom. Det samme gjelder når en part eller en annen med rettslig klageinteresse akter å bringe eller har brakt en sak inn for Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Anmodninger om utsetting skal avgjøres snarest mulig. For øvrig gjelder det som er bestemt i annen lovgivning om utsettende virkning av klage, søksmål m.m.

Det kan settes vilkår for utsettingen. Avslag på anmodning om utsetting skal være grunnlagt. Begrunnelse skal gis samtidig med avslaget.»

Lotterinemndas vurdering

Utgangspunktet for Lotteritilsynets vedtak 31. mai 2018, var at det skulle iverksettes «umiddelbart». Vedtaket ble stadfestet av Lotterinemnda i vedtak 27. januar 2019.

Det følger av forvaltningsloven § 42 at klageinstansen «kan» utsette iverksettelsen av eget vedtak til det foreligger endelig dom dersom en part akter å gå til søksmål. Avgjørelsen er overlatt til Lotterinemndas frie skjønn og det skal foretas en vurdering av hvorvidt det finnes rimelig og forsvarlig å beslutte utsatt iverksettelse.

Lotterinemnda har behandlet den materielle klagen fra Lyoness og konkludert med at Lyoness er et pyramidelignende omsetningssystem i strid med lotteriloven § 16 andre ledd, jf. første ledd. Som følge av overtredelsens alvor og omfang fant nemnda at det ikke var uforholdsmessig eller i strid med lotteriloven § 14 a å kreve umiddelbar oppfyllelse av pålegget.

Det er alminnelig enighet om at pyramidespill og pyramidelignende omsetningssystem ikke tjener noen legitime formål og utsetter forbrukere for økonomisk risiko og andre uheldige virkninger, jf. Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 1. Brudd på § 16 andre ledd er straffesanksjonert, og det følger av lotteriloven § 17 andre ledd tredje punktum at overtredelse av § 16 første og andre ledd alltid skal anses som en grov overtredelse som kan straffes med fengsel inntil tre år. De alvorlige økonomiske og sosiale konsekvensene av pyramidespill og pyramidelignende omsetningssystem er for øvrig fremhevet i forarbeidene til § 16 andre ledd, jf. Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 2 og 11.

Det vil alene ut fra overtredelsens karakter og potensiale for alvorlige skadevirkninger være svært betenkelig å tillate virksomheten å fortsette når nemnda har konkludert med at Lyoness er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem. Det vises i denne forbindelse til Oslo byfogdembetes generelle uttalelser om dette i kjennelse 2. januar 2015 i WorldVentures-saken. Utsatt iverksettelse vil også medføre at deltakerne i systemet utsettes for utøvelse av ulovlig virksomhet i perioden frem til endelig dom foreligger. Det vises i den forbindelse til at også uaktsom overtredelse av § 16 andre ledd er straffbart, jf. lotteriloven § 17 første ledd.

Lyoness har anført at hensynet til å få dokumentert effekten av endringene i vilkårene for kjøp av rabattkuponger, med styrke taler for å utsette iverksettelsen av vedtaket til saken er rettskraftig avgjort. Nemnda er ikke enig i dette. Det vises her til overtredelsens alvorlighetsgrad og formålet om å unngå tilpasninger og omgåelse av regelverket, som også ble vektlagt i vedtaket under Lotterinemndas vurdering av om pålegg om retting ville være tilstrekkelig i saken. Nemnda bemerker også at det ved vurderingen av om omsetningssystemet er i strid med § 16 andre ledd, jf. første ledd, ikke kan ses bort fra virksomheten slik den har vært frem til disse endringene ble vedtatt i styremøtet 12. juni 2018.

De øvrige forholdene Lyoness mener gjør det rimelig og forsvarlig å utsette iverksettelsen av vedtaket, er primært de økonomiske tapene omsetningssystemet, deltakerne og lojalitetsbedriftene vil lide, i tillegg til omdømmetap for Lyoness.

Nemnda viser i denne forbindelse til at de uheldige virkningene av eventuelle økonomiske tap reduseres ved adgangen til å reise erstatningssøksmål mot staten, og at omdømmetapet må anses for å ha inntrådt allerede ved Lotteritilsynets vedtak 31. mai 2018, og nemndas stadfestelse av dette. Hensynet til en mulig redusert omsetning i lojalitetsbedriftene kan ikke tillegges betydning.

Når det gjelder påstanden om at deltakerne mister en viktig inntektskilde bemerker nemnda at inntektene i pyramidelignende omsetningssystemer ikke stammer fra reell økonomisk aktivitet, og i den grad enkeltdeltakere får inntekt fra systemet finansieres dette gjennom en omfordeling av andre deltakeres innskudd.

Nemnda bemerker for øvrig at vedtaket ikke er til hinder for at Lyoness tilbakebetaler deltakerens tilgodehavende i systemet. Det vises til Lotteritilsynets vedtak 31. mai 2018 s. 2 hvor det står:

«Vedtaket er ikke til hinder for at Lyoness betaler tilbake det deltakerne har betalt frem til vedtaket for kjøp av rabattkuponger og andeler i kundeskyer, og som faktisk ikke er tilbakebetalt i form av innløste rabattkuponger. Vedtaket er heller ikke til hinder for at Lyoness betaler tilbake det deltakerne frem til vedtaket har betalt for kjøp av markedsføringsmateriell og seminarer. Lyoness kan også betale ut det deltakerne har opparbeidet seg av rabatter fra egen handel hos lojalitetsbedriftene frem til vedtaket.»

Etter en avveining av de omstendighetene Lyoness anfører at gjør det rimelig og forsvarlig å gi utsatt iverksettelse, og overtredelsens alvorlighetsgrad, har nemnda kommet til at det ikke skal gis utsatt iverksettelse av Lotterinemndas vedtak.

Konklusjon

Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering ikke å gi utsatt iverksettelse.

Beslutning

Begjæringen om utsatt iverksettelse av Lotterinemndas vedtak 27. januar 2019, tas ikke til følge.

Dokumentet er godkjent elektronisk